

KIS VASÁRNAPI ÚJSÁG.

KÉPES HETILAP

AZ IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Második évfolyam.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR: egész évre 6 frt., félévre 3 frt.

Két testvér.

Színmű 1 felvonásban.

Irta **Weisz Zsigmond.**

Ali Ferim, török alvezér.

Hussein, szolgálja.

Pécsi Mihály, előkelő magyar tiszt.

Imre } fiai.
Lajos }

Első magyar tiszt.

Második magyar tiszt.

Tisztek, közlegények.

Futár.

Hely: Magyarország egy kisebb városa és környéke.

Idő: A gyászos török-uralom végső korszaka.

I. Jelenet. (Egy török sátor belseje.)

Ali Ferim. (Nyugtalan hánykolódik divánján.) Oh ezek a pogány keresztények. Csoda-e, ha a méreg megesz? ... Már mióta vagyunk itt! Támadunk és támadunk: de mindannyiszor szét-szórják gyáva seregemet ezek a gaz hitetlenek... Csak azt csodálom, hogy nem küldött már régen a dicső szultán számomra valami erős zsinetet! — De hisz az kellene még... hogy fölakaszszam magamat most, midőn kilátásom van e rongy fészek elfoglalása után — még talán nagyvezérré lenni! ... Mohammed prófétára esküszöm: nem lehet ez így; — ágyukat állítok föl seregem háta mögött, és ha hátrálni akar, akkor kényszeritem őt a pogányok tüze közé rontani. ... És szükséges is ily bánásmód,

mert különben kétséges lesz a vezéri bot, — de annál bizonyosabb a — zsineg. ...

II. Jelenet. (Hussein, az előbbi.)

Hussein. (Hirtelen belépve.) Uram, *Ali Ferim!* — Ne félj a zsinegtől!..

Ali Ferim. (Dühösen fölugorva.) Mit? ... *Hussein!*... Hallgatózni mertél? — Halál fia vagy!

Hussein. Uram, ne félj a zsinegtől! Egy hét mulva „nagyvezér“ lesz a czimed.

Ali Ferim. Tudod-e, hogy most mit mondtál? Ketté hasitanám fejedet; de parancsolom, hogy beszéld el, mely oknál fogva mertél irányomban ily szavakkal élni. — Ha nem tudsz alapos okot felhozni, halál fia vagy!

Hussein. Három nap mulva kezünkben lesz ez a város. ...

Ali Ferim. Mit beszélsz? ... Hazudsz, gazember.

Hussein. Előbb hadd mondjak el uram mindent, és akkor itéld meg, hogy igazat beszél-e vagy nem.

Ali Ferim. (Csillapítva haragját.) Jól van, szólj!

Hussein. Mint tudhatod, uram, én ezelőtt keresztény voltam.

Ali Ferim. (Közbe vágva.) Már ezen oknál fogva is megérdemled az akasztófát.

Hussein (folytatva). . . A szomszéd városban voltam katoná a magyar seregben, hol egy kisebb vétkemért keményen meg lettem büntetve. — Ez volt oka, a miért vallásomat elhagyva, török szolgálatba léptem. — Velem együtt ugyanakkor egy Pécsi Imre nevezetű ezimborám is bűnhődött, ki szintén boszút esküdött büntetőire.

Tegnap, midőn a keresztények táborában kémkedtem, megpillantottam őt, és figyelmeztettem egykori esküjére. Mint látszik éppen jó perczben szólítottam meg, mert — mint később elbeszélé — pár perczel azelőtt apja, ki előkelő tiszt a magyar seregben, egy elkövetett hibáért úgy büntette őt meg, mintha nem fia, hanem közönséges közlegény követte volna el a hibát.

Kérdésekre minden haboás nélkül azt felelte, hogy ő kész szép hivatal-, nagy fizetés- és jó szócért — török szolgálatba lépni: és pedig mindjárt ma teszi uram számára az első fontos szolgálót azáltal, hogy meghallgatja az apja házábanál egybegyült tisztek hadi tervét, — és elárulja azt.

Ali Ferim. Mind szép és jó az, a mit beszélsz: de igaz-e is?

Hussein. Én mindig hű szolgálója voltam uramnak. . . Ha hazudok, itt a fejem. . .

Ali Ferim. Jól van! Ha nem igaz, a mit beszéltél: egy fejjel rövidebbre szabatlak; ha igaz; akkor te kapod meg mostani hivatalomat. — Most mehetsz! Mihelyt kitudod a tervet, siess hozzám.

Hussein. (Távozni akarva.) Holnapután kezünkbe lesz a város. Uram nagyvezér lesz, én meg alvezér leszek pár nap múlva.

Ali Ferim. Ne locsogj! — Menj, ha egyszer mondom!

Hussein. Uram parancsolja, — én megyek; Allah legyen urammal! (El.)

(A függöny legördül).

Változás.

I. Jelenet. (Pécsi Mihály háza. — Pécsi Mihály és fiai: Imre és Lajos.)

Pécsi Mihály. (Imre fiához fordulva, ki szemlesütve, de a mellett daczosan áll apja előtt.) Én nem ismerem különbséget! Ha az saját fiam, vagy bárki is, — ki bűnt követ el, meg lesz büntetve. — Agg ember vagyok és mindig fáj szívem, ha

látom, hogy saját fiam mondja föl az engedelmességet. — De veszszen el a bűnös! Ha nem hagy sz föl gazságaiddal, a legnagyobb büntetésre lehetsz elkészülve.

Lajos. (Apja előtt térdre esve.) Atyám! bocsáss meg Imrének!

Pécsi Mihály. Kelj fel, Lajos! Te méltó fia vagy honunknak. Hasztalan a bocsánatkérés! Meglágyítani magamat nem hagyom! De mondd bátyádnak, hogy térjen le rossz szándékairól, akkor aztán úgy is szükségtelen a bocsánatkérés. (Az ablakon kinéz.) De már látom a tiszteket jönni. Elmegyek a mellékterembe. Itt vigyázzon mindig valaki, hogy ne hallgathassa ki valaki tanácskozásainkat, mert baj következne, ha hadi tervünk hivatlan fülhöz jutna. (A mellékajton el.)

II. Jelenet. (Lajos, Imre.)

Lajos. Lásd, Imre, miért követsz el annyi bűnt? Nem sajnálsz öreg atyánkat?

Imre (keserűen.) Hallgass csak te szelid bárány! Ugyis te vagy oka annak, hogy a legkisebb hibámért is annyira lakolok.

Lajos. Igazágtalan vagy, Imre! Én mindig — (A melléks zobából hangok hallatszanak.)

Lajos. De már itt is vannak a tisztek. — Én most elmegyek. — Te maradj itt, és vigyázz, mint atyánk parancsolta! — Térj már egyszer jobb utra!

Imre (Kedvetlenül.) Csak menj! (Lajos el.)

III. Jelenet. (Imre.)

Imre. (Örömteljes arccal.) Sikerült a terv! Hallgatózhatom! (A mellékajtóhoz siet és a kulcslyukhoz tartja fülét. — Egy darab ideig esendesen marad ily helyzetben.)

Megvan! A tervet tudom! Most már pár szócért gazdag, előkelő török lehetek. — Fel kell használni az alkalmat. — Hussein vár rám, készen vagyok a szökésre! Nem nyom ezután e kemény fegyelem. Szabadon lihegetek végre! (el.)

(Darab időig üres marad a terem; végre visszatér Lajos.)

IV. Jelenet. (Lajos jön.)

Lajos. Igen, te is derekas részt vehetnél, bátyám, a török elleni háboruban. Nézd csak, mint h vülök! Alig várom a perczet, melyben megütközhetünk a pogány — De mi ez? Imre nincs itt! . . . Hová ment! . . . Oh Istenem, senki

sem vigyázott, míg a mellékteremben a csatatervről tanácskoztak. Imre, Imre, mikép tisztázam magamat atyánk előtt!... De mikép tisztázalak téged?...

V. Jelenet. (Egy futár jön.)

Futár. Tekintetes Pécsi Mihály uram számára itt egy levél...

Lajos. (Átvesszi a levelet.) Jól van!

Futár. Isten áldja meg ifj'uramat! (El.)

Lajos. Isten áldja meg kelmedet is. (Darab ideig merően néz maga elé.) Oh ez mégis csak sok. — Jó atyánknak igazsága van: Imréről nem lesz jó ember.

(Több hang a mellékszobában, mi arra mutat, hogy a tanácskozásnak vége. A tiszték távoznak.)

Lajos. Véget ért a tanácskozás. Hallom már atyámat jönni.

VI. Jelenet. (Pécsi Mihály, Imre.)

Pécsi Mihály. (Belépve.) A tervet elkészítettük. Istentől függ a kivitel sikere. — Hol van Imre?

Lajos. (zavartan.) Elment valahová... Itt van atyám számára egy levél, éppen előbb hozta egy futár.

Pécsi Mihály (felbontja a levelet. Az olvasás alatt mindinkább rettentő kifejezést nyer arca). Lajos, halld csak, mit ír nekem itt valaki: „Tek. Pécsi Mihály urnak! Vigyázzon Nagyságod Imre fiára. — Titkos összejövetele van egy török kémnel, kinek csatatervünk elárulását megígérte. Nevezett török kém egykor magyar katona volt: innét ismeretsége fiával. Míg lehet, háritsa el a sz'gyent házarál, és a veszélyt honunkról.

Egy hü embere.“

Lajos. Atyám!... Imre áruló lenne?... Lehetetlen. (Térdre esve.) Atyám, légy kegyelmes!

Pécsi Mihály. Ne félj, fiam. Meg fogok a dolog valóságáról győződni!... De most kelj fel, legelőbb is téged akarlak vallatni: Hol volt Imre, mialatt mi a mellékszobában tanácskoztunk?

Lajos (Felkelve.) Elmondok, atyám, mindent. Midőn a tanácskozás megkezdődött, mind a ketten itt voltunk, és különféleképp beszélgettünk... Fájdalom! akkori szavaim, mint látszik, füstbe mentek!... De aztán én elmentem megnézni, hogy az örök helyeiken vannak-e. Imre egyedül maradt itt. Mikorra visszatértem, senki sem volt a szobában.

Pécsi Mihály. (Megrémülve). Valósulni látszik e levél tartalma. (Dühvel). Hol a fegyverem? Jaj neked, áruló!...

Lajos. Atyám, légy irgalmas!

Pécsi Mihály. Utána megyek és ha tetten kapom, azonnal agyonlövöm! De azt a gaz török kémet is, ki maga is áruló volt, és most fiamat is elesábitotta. (Siet kifelé).

Lajos (öt föltartóztatni akarva). Atyám, ne... maradj!... (Pécsi Mihály kibontakozik Lajos karjaiból). Oh Istenem!

(A függöny legördül.)

Változás.

(Egy rozszant kunyhó, mely előtt rét terül.)

I. Jelenet. (Hussein; később Imre.)

Hussein. (Magyar öltözetben, a kunyhó ajtaja előtt hason fekve.) Csak már jöjjön!... Olyan nyugtalan vagyok! hátha megbánta ígértét Imre? Jaj akkor nekem! Nem mehetek többé vissza a török táborba; de a magyarokhoz sem mehetek többé. Ott is, itt is csak kötél vár rám. ... De hah!... lépéseket hallok; tán Imre! (Fölugrik és az elébe jövő Imrével kezét fog.) Allah, vagy Isten hozott, barátom?

Pécsi Imre. Allah!...

Hussein (az Imre kezében levő csomagra mutatva). Mint látom, végkép odahagyta a magyarokat!

Imre. Igen ám, barátom Hussein! de éppen ez a csomag vált csaknem vesztetemre: az örök nem akartak a kapun kiereszteni, mert gyanuskodtak. Szerencsémre Pécsi Mihálynak vagyok, vagy jobban mondva voltam a fia.

Hussein. Tehát kész vagy török szolgálatba lépni?

Imre. Mindenesetre...

Hussein. De a hadi törv...

Imre. Ha akarod, azonnal elárulom.

Hussein. Jól van! lépjünk be e rozszant kunyhóba, itt nem lephet meg senki.

Imre. Jobb lesz azért mégis, ha sietünk, mert én veszélyt sejtök. (Belépnek a kunyhóba.)

II. Jelenet. (Pécsi Mihály jön.)

Pécsi Mihály. (A kunyhó körül lépdél, fegyverrel kezében.) Ide, ide mutattak az örök, hogy erre jött... Imre... fiam... Nem! ha áruló, akkor ő nem fiam! Igen, itt van! hal-

lom beszédét! (Az ajtóhoz lép és hallgatózik.) Egek ura, valóban áruló! (Az ajtót hirtelen felnyitja s két pisztolyal egymásután belő.) Az árulók jutalma!

Imre. (Töredezett hangon.) Fiadat ölted meg...

Hussein. Mi az?... Ki az?... Atyád? Ezer átok! (Fölugrik, de ismét visszarogy.)

Pécsi Mihály. Átkozott legyen az a percz, melyben legelőször rebegte ajkad, hogy: „atyám“, és átkozott legyen az a percz, melyben először neveztelek fiamnak... Akkor fiamnak mondtalak, de most kitagadlak: átkozott honáruló vagy. Pár percz mulva pokoli tűzben ég vétkes lelked. (Hussein és Imre meghalnak.)

Pécsi Mihály. Kiadtátok lelkeiteket? Isten igaz bíró. (Sirva.) Én nem esdek bocsánatot fiam számára. A Mindenható nem fogja rá mérni azon kinokat, melyekkel a honárulók sanyargatattak, hisz Imre bűneinek nagyobb részéért már itt meglakolt!... De mi az? léptek hallatszának! Ki háborgat fájdalmas merengésben?... (Több magyar tiszt tart a kunyhó felé.) Vagy úgy?... Eljöttek: rám kimondani az ítéletet, mint fiam gyilkosára!

III. Jelenet. (Pécsi Mihály, 1-ső, 2-dik tiszt, katonák.)

1-ső tiszt. Pécsi Mihály! hazánk ősz bajnoka! nincs náladnál nemesebb ember e kerek földön!

Pécsi Mihály. Engem illet e dicséret?... Én... fiam gyilkosa...

2-dik tiszt. Fiadat megölted, mert hazádat jobban szeretted náladnál! E nemes tettért jutalmat érdemelsz.

Pécsi Mihály. Számomra legnagyobb jutalom a — halál.

Első tiszt. Ki beszél itt most halálról? Élni fogsz te még: szavad új életet önt a csüggedő harezosokba... De a török nem ostora már hazánkknak. Ezután békés tanácsaidra lesz szükségé megyéknek.

Pécsi Mihály. (Örvendő hangon.) Mit?... Álmodom?... Igaz volna, hogy a török —

Második tiszt. A töröktől nincs mit félnünk. És vajjon kinek köszönhetjük ezen szerencsét? Nem másnak, mint — Pécsi Lajosnak, ki méltó fia ősz atyja, Pécsi Mihálynak!

Pécsi Mihály. Lajos fiam?... Öreg napjaim boldogítója... De hogy történt mindez?

Második tiszt. Elmondom!... Lajos fiad észrevette, hogy bátyja, Imre, a hadi tervet el akarja árulni: hamar rá vette magát, azt holnap helyett még ma kivinni; bölesen okoskodva, hogy ha a török már tudja is tervünket, a váratlan támadás méginkább zavarba hozza őt. Mi, szándékát hallván, azonnal rendelkezésére bocsátottunk 500 embert, kiknek élén hős fiad megtámadta Ali Ferim seregét, és azt teljesen szétverte. Fiad egyedül tiz előkelő törököt vert le, köztük magát az alvezért, Ali Ferimet is.

Pécsi Mihály. Jó fiam! hol van ő, hogy karjaim közé szorithassam!

IV. Jelenet. (Egy csoport katona közeledik, köztük Pécsi Lajos bekötött homlokkal. Előbbiek.)

Első tiszt. Ott jön fiad!... Nézd, a hősök pecsétje homlokán!

Pécsi Lajos (atyjához érvén térdre esik előtte). Atyám! én jóvá fogom tenni Imre hibáit... De bocsáss meg neki, kinek lelke Isten trónusa előtt várja kemény büntetését.

Pécsi Mihály. Már megbocsátottam neki! És ha azt nem tettem volna már azelőtt, most bocsátanék meg neki miattad.

Pécsi Lajos. (Apja kezét megcsókolva.) Jó apa vagy te!

Pécsi Mihály. De most kelj föl, fiam; a hős csak Istene előtt szokott térdelni.

Pécsi Lajos. De Istenén kívül még oly egyén előtt is, ki megtanítá őt hazáját szeretni.

Pécsi Mihály. Jőjj karjaim közé, fiam!... Megjutalmazlak... (Fölemeli őt, s csókot nyom homlokára.)

Pécsi Lajos. E jutalom fölér egy királyi koronával!

Pécsi Mihály. Megérdemletted, fiam! (Egymást átkarolják.)

Első tiszt. Éljen Pécsi Mihály, hazánk ősz bajnoka!

Mind. Éljen!

Második tiszt. Éljen Pécsi Lajos, az ifju hős.

Mind. Éljen!

(A függöny legördül.)

S z ó z a t.

Dalra ifju! dalra nyiljék ajakad,
Dalban dicsérd és imádjad honodat,
Dalban égjen szivednek hő szerelme:
Egyesülten egy szent czéllal előre!

Áldozz honod oltárára buzgóan,
Dallal áldozz, mert nem adhatsz mást mostan,
Megjő még az áldozatok ideje:
Egyesülten egy szent czéllal előre!

Szent a czélunk, melyet zászlónkra tüzünk,
Ez áraszsza a dicső fényt miközénk,
Hassunk! és felébred Árpád nemzete:
Egyesülten egy szent czéllal előre!!

Körösy László.

A becsület.

Rózsa a becsület:
A virágok között
Első; vigyázz tehát
Rá mindenek fölött.
Mert hogyha elhervad
Egyszer ez a rózsza:
Virulásba ezer
Kikelet sem hozza.

Városy Mihály.

A z i b o l y á k.

Beszélyke.

Palmer Kálmántól.

Meleg tavaszi nap volt, a természet báj-dalu énekesei vigan hangicsálák kedves dallamukat, melyben édes örömmel vegyült hálát zengének a természet Urának, ki mind eme gyönyörévezetekkel, a hüvös fák lombjaival, a berekben csergedező patok ezüst habjainak érszerű vonulásával, kedves alkotmányát oly bölcsen és gyönyörködtetőleg ruházta fel.

De hálát zengett a közös anya is, a föld, annak, ki elküldé éltető melegével a napot, hogy olvaszsza fel hideg hótakaróját; a melynek eltünése után mosolygó alakjokkal bujtak elő fehér leplők alól a tavasz virágai, a kedves ibolyák.

* * *

A szép zöld pázsit, tarkázva szebbnél-szebb ibolyák által, puha pamlagul szolgált két kis testvérnek; s a mint testvériességeket feltüntető beszélgetésökből ki lehetett venni, ők ibolyát szedendők, keresték fel a nyilt természetet.

— Aladár! — így szóla a kis leány, — oly, gyönyörűek ez ibolyák, s egyuttal oly szomorú emléket idéznek fel boldogult . . .

— Oh! ne szólj, kedves Róza! Érttem beszédedet, melylyel csak könyeket csalsz ki szemeimből boldogult nővérem-, kedves Ilonámra való visszaemlékezésem által. . .

E rövid szavakat egy tisztességesen öltözött ur hallgatá feszült figyelemmel, a miből az volt kivehető, hogy a két testvér előtte idegen. Komoly érdekltséggel szólítá fel őket, miszerint beszélnek el, mi okozá oly hirtelen keletkezett elérzékenyülésöket.

Az idősebb, Róza, egy pár könyet törülvén szeméből, következőleg adá elő a rövid történetkét, de mely annyi részvétet tudott kelteni két zsenge testvér szívében:

— Három ily bájos tavasz repült azóta el, midőn mi ketten és boldogult nővérem azon czélből jöttünk e helyre, mely most is ide hívott minket.

Egyikünk sem hivé akkor, hogy 3 év múlva már csak édes emléke maradand meg egy hön szeretett testvérnek.

Mindhárman ibolyát szedegettünk s el-elbámulva a természet gyönyörein, a dalnok madárkák csevegésével mi is vegyítettük énekünket, s így vigan fosztogattuk a mezőt drága ékességétől.

Minden lépésünk fölött örködő anyánk szülői gyöngédséggel inte bennünket, miszerint ügyeljünk ily alkalmakkali kirándulásunkkor, nehogy olyast cselekedjünk, mi aztán csak egészségünket rontaná meg, s így nagy szülői fájdalnak lennénk okozói.

Csokorba kötvén megszedett virágainkat, vigan dalolva utnak indulánk.

A napnak melege már igen terhünkre vált, s izzadni kezdénk. Utunk egy csermelyen vezetett keresztül, s a nagy izzadság szomjuságunkat magas fokra emelé. Szem előtt tartottuk kedves anyám tilalmát, s mi szerencsésen meg is óvtuk magunkat a bajtól; de nővéreink . . .

S itt újra könyvek tódultak szemeibe.

Kevés vártatva folytatta:

„Ő nem bírta kitartani szomjuságát s ellenkezésünk daczára csillapítá azt, nem is sejtve, hogy ez halálos ital volt számára.

Haza-sieténk; ránk vártak az anya ölelő karjai; sejtelemteljesen szoritá keblére nővérünket és meleg csókot nyomott ajkára.

Letettük ibolyáinkat, s szegény testvérem különös gonddal ápolá azokat.

Nem mult el egy reggel, hogy felkelés után első gondja ne lett volna ibolyáit tekinteni meg s mindig fris vízbe tenni.

S az ibolyák is mintegy vidulásnak indultak, valahányszor ápolójuk jobb állapotba helyezé őket.

Öt nappal azon végzetteljes kirándulás után Ilon testvérünkön a tüdőgyulladás előjelei mutatkoztak, s Ilont betegségé az ágyhoz köté.

Fájdalmas zokogással borultunk a kedves betegre; különösen a mi szivünket sebzé a veszély előérzete; s mig mi folyton csak drága egészségének helyreállításán fáradoztunk, ő mindig csak ibolyáiról gondoskodott, s ha rágondolt, hogy azokat nem ápolhatja, sűrű cseppekben hullottak könyei.

Érzé, hogy betegségét egyedül az anyai tilalomnak nem-akarva megszegése okozá, s hogy ibolyái voltak jelenlegi veszélyes helyzetének okozói, mindazáltal csak gyengéd gondosságot tanusított irányukban.

Két nap mulva megbetegedése után, habár szeretett ibolyáit mi folyton önkezüleg ápolgattuk, mégis már hervadni kezdének, s drága testvérünk állapota is rosszabb fordulatot vett, elannyira, hogy már az orvos is kétleni kezdé megmaradását.

Szegény Ilon!

Egy napon, mintha érezte volna, hogy már a sír szélén áll, végrendeletszerűleg azt hagyá meg, hogy kedves ibolyáit vele együtt temessék el.

E szavakkal lehajtá fejét, s a kedves testvér nemsokára örökre elaludt!“

Itt ismét könyeket törült az elbeszélő kis leányka, aztán így végzé beszédét:

— Ibolyáival kezében, sűrű könyhullások közt adtuk át a kiszenvedett testet közös anyánknek, s mi minden tavasszal ibolyákat hintünk sírjára.

A figyelmesen hallgató egyén, valamint a folyton könyező testvérek megilletődve hagyák el ama bús emléket keltő helyet.

Gyermek-dalok.

Horkay bácsitól.

D: A dió, a dió törve jó.

I.

Ne mozogj, ne mozogj

Ülj helyben,

Majd nem lesz, majd nem lesz

A fejben,

Azért vagy itt, hogy hallgass;

A mellett, a mellett tanulgass.

Látod én, látod én

Mily szépen

Ülök itt, ülök itt.

A széken.

Kövesd a példát te is.

Légy szelid, légy szelid, nem hamis.

Csengetnek, csengetnek,

Megyünk már,

Jó szülénk, jó szülénk

Otthonn vár;

De ki hibát követett,

Az velünk, az velünk nem jöhet.

II.

D: Biró uram, biró uram . . .

A galuska hires étel;

Ritkán is mül' olyan hét el,

Hogy ne főzne édesanyám,

Mert szorettem, azt tudja ám.

Kell hozzá: tűz, víz, edény, kéz,

Liszt, só, tojás, de még nem kész!

Túró, vaj vagy töpörtös zsír,

Ez étel ily részekkel bír.

De ki makacs s nem fogad szót,

És beszélget, nem hallgat jót:

Nem érdemes galuskára

Csak a kenyérnek hájára.

iii.

D: Hát te kis lány mért vagy cifra.

Sehol sincsen olyan helyem,
Mint itt éppen ezen helyen,
Itt mulatok, itt tanulok,
A jóban, szépben okulok.

Szép is iskolásnak lenni,
Van itt fiu akármennyi
Mindenik testvér barátom,
Örülök, ha őket látom.

Bár csak ez a hű szeretet,
Mely itt bennünket egygyé tett,
Nagy korban is megtartana
Ugy az Isten megáldana.

Áldjon is meg jó pajtások,
Legyünk mindig igaz társak,
Legyünk a hon hű gyermeki,
Hálánk így rójjuk le neki.

Smid Kristóf meséiből.

Fordítá: Máriássy Gyula.

iv.

A tükör.

Antal és Paulina meglátták édes anyjok tükrét az ablakon és bele akartak nézni.

Antal csinos legényke volt, magának is tetszett és úgy mosolygott magában.

Paulina himlöhelyes levén, hangosan elkezdett sirni.

Az anya belépvén, így szólt:

— Antal! ne adj te semmit a mulandó szépségre, és vigyázz, nehogy szenvedélyeid által azt elrontsád. Te pedig, Paulinám, vigasztald magadat azzal, hogy a szépség mulandó, arra törekedjél, hogy lelked szebb legyen testi szépségednél.

A test bája elmulik,
A jó lélek szép mindig.

v.

A víz és a kenyér.

A nagy inség alkalmával Pál lejött a hegyekről a szomszéd faluba, hogy ott élelmet kérjen.

Péter, egy gazdag földmives fia, a ház kapujában ült, kezében egy darab kenyeret tartva.

— Adj, kérlek, egy keveset, — szólt Pál; — ugy éhezem.

Péter daczosan mondá:

— Menj csak tovább, számodra nincs kenyerem.

Egy év mulva Péter a hegyek közé ment, hogy egy eltévedt kecskéjét visszaterelje nyájához.

A nap égetőn sütött. Tikkasztó hőség volt mindenfelé, és Pétert borzasztóan kínozta a szomjuság, de sehol sem talált forrásra.

A hűvös árnyu fák alatt Pál feküdt és mellette egy korsó viz állott.

— Adj egy kevés vizet, szomjazom, — esdeklelt Péter.

— Menj csak tovább, számodra nincs vizem.

Ekkor látta be csak Péter ma egy éve elkövetett hibáját, és bocsánatért esedezeit.

Pál köryes szemekkel válaszolá:

— Én nem vagyok olyan keményszivű, hogy ne adjak vizet, — ime igyál, — csupán hibádra akartalak emlékeztetni, jegyezd meg:

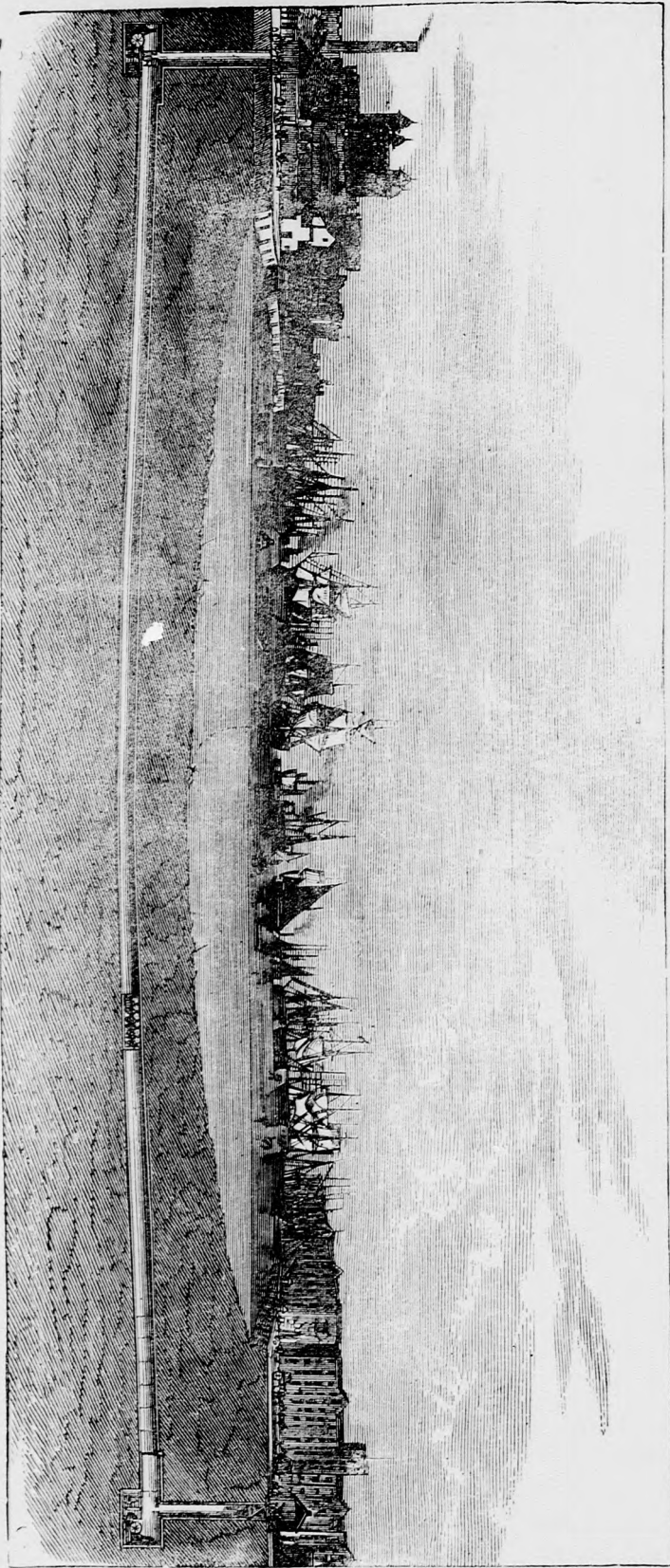
Segits mindig társadon,
És boldog lész, — azt mondom.

Az új Themse-alagut Londonban.

(Két képpel.)

A Brunel által épített alagutat Londonban a Themse alatt sokáig páratlan építménynek tartották a maga nemében. Ez 18 évi munkába került, mely idő alatt a vállalat mindegyre veszélyeztetve volt a víz betörései által, s e szerencsétlenségeknél több munkás veszté életét, — míg az alagut annyira elkészült, hogy 1842. aug. hóban a két iv közül, melyekből áll, az egyiket át lehetett adni a forgalomnak, mire aztán a következő évben a másik iv is elkészült. Az egész vállalat összes költségei hatmillió forintra rugtak.

Az újabb időben egy második alagutat a Themse alatt sokkal kevesebb költséggel állítottak elő. Az új alagut is természetesen a part közt óriásivá növekedett forgalom és közlekedés könnyebbitésére törekszik. Az új alagut körülbelül $\frac{1}{4}$ ang. mfd. hosszú, és jóval szerényebb arányokban van

Az új Themse-alagút átmetszete.

építve, mint a régi. Hanem aztán elkészítéséhez 12 hónapnál több időre és 200,000 forintnál több pénzre nem is volt szükség.

Ez új alagút, melynek építője Barlow, mintegy 22 lábnyira fekszik a Themse ágya alatt. Az egész egy vascsőből áll, melynek roppant nagy darabjait vaskapcsok tartják össze. Talaján vasut van lerakva, melyen egy nyolczkerekű vas omnibusz közlekedik, 12 személyre készítve. E kocsit egy hozzáerősített sodronykötél vonja, mely az alagút végein egy pár csigán fut keresztül, s ezeket ismét az ott felállított gőzgépek hozzák mozgásba. E gépek mindegyike csak négy ló-erejű.

Az alagút mindkét végén egy-egy 60 láb magas nyílás vezet a föld felszínére, és az részt köfállal, részt vascsővel van kirakva. Ebben egy föl- és lejáró kocsit mozog, melyben hat egyénre van hely. Az egésznek szerkezete körülbelül olyan, mint a budai gőz-siklóé. A netaláni szerencsétlenségek kikerülhetése végett itt is, mint a budai gőz-siklónál, igen ügyesen van gondoskodva, úgy hogy sem a lánczok, sem a kötelek hirteleni elszakadása nem okozhat bajt.

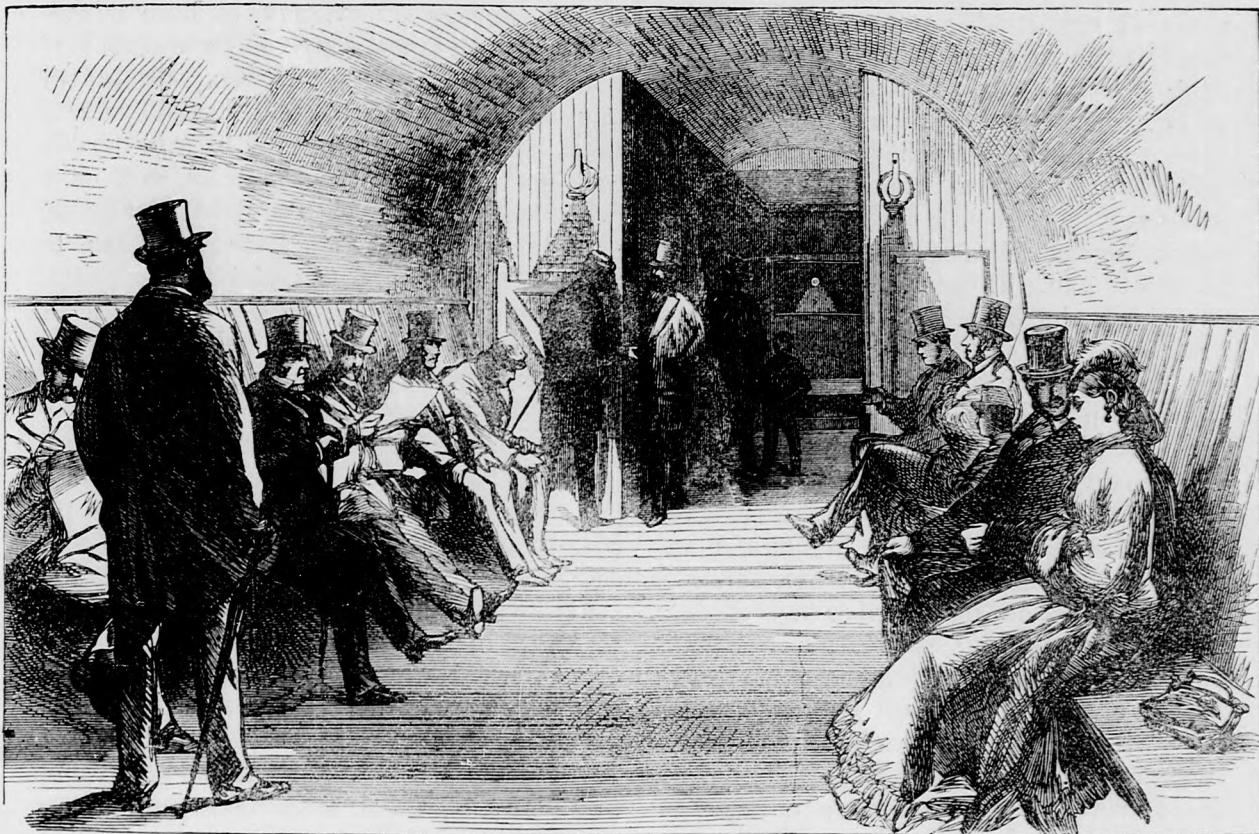
A lemenetnél mindkétfelül egy kis házacskó van építve; itt jegyet vált az ember, beül a leszállító kocsiba, leereszkedik, s alájutva, legelőbb egy kis varóterembe lép, hol ülőhelyek is vannak, s azután az omnibuszba ül, mely vendégeit az alagút másik végére szállítja, hol ismét felvonatják magukat.

A hős szabó.

— Mese. —

Volt egyszer egy szabó; ez egy nyári reggel asztalán ült az ablak mellett és szorgalmasan varrt. Ekkor egy parasztaszony jött az utcán és kiáltá: „Mézet vegyenek! mézet!“ A szabó kidugta fejét az ablakon és lekiáltott: „Jöjjen fel, jó asszony, én majd veszek.“ Az asszony nehéz kosarával föltipegett a harmadik emeletre

a kenyeret, levágott egy nagy karajt, s a mézet rákente. „Ez ugyan nem fog keserűn ízleni, — mondá, — hanem először elkészítem az ujjast, mielőtt beleharapok.“ A kenyeret letette maga mellé, tovább varrt, s örömeiben mindig nagyobb öltéseket csinált. E közben a méz illata elterjedt a szobában, egész a falig, hol nagyon sok légy ült, úgy hogy ezek lecsalogattatva, csapatosan szálltak a mézre. „Ejnye, hát kicsoda hitt meg titeket?“ — mondá a szabó,

A Themse-alagut váróterme.

a szabóhoz, hol valamennyi fazekat ki kellett raknia. A szabó azokat mind megnézegette, megemelgette, megszaglálta, s végre mondá: „Ugy látom, a méze jó, mérjen ki nekem négy latot, jó asszony, ha fertályfont lesz is, azt sem bánom.“ Az asszony, ki azt remélte, hogy itt jó vásárt fog csinálni, kimérte, a mennyit kívánt, aztán boszusan dörmögve elment. „Nos hát a mézen legyen Isten áldása, — kiáltott fel a szabó, — s adjon nekem erőt;“ a szekrényből elővette

és elkergette a hivatlan vendégeket. — De a legyek, nem értvén az emberi szót, nem hagyták magukat elűzetni, hanem még többen jöttek vissza. Végre a szabóban felforrt az epe, elővett egy törülörhát, és: „Várjatok, majd adok én nektek!“ — kegyetlenül közéjük csapott. A mint a törülőt fölemelte és megszámlálá, nem kevesebb mint hét feküdt előtte halva, meredt lábba. „Te aztán legény vagy a talpadon! — mondá, és önmagának is csodálnia kellett

hősiességét, — ezt tudja meg az egész város!“ És a szabó gyorsan kiszabott egy övet, megvarrta, és nagy betűkkel rá hímmezte: „Hetet egy csapással!“ — „Ej, mit a város! — folytatá, — tudja meg azt az egész világ!“ — és szive úgy vert örömeiben, mint a bárány farka.

A szabó felkötötte az övet derekára, hogy a világba induljon, mert úgy vélte, hogy a műhely nagyon kicsiny az ő vitéz ségének. Mielőtt azonban elindult, körülnézett a házban, vajjon nem volna-e valami, a mit magával vihetne; de nem talált semmit, csak egy darab sajtot, — azt bedugta zsebébe. A kapu előtt egy madarat vett észre, mely a bokrok közt foglyul esett, — az is zsebébe vándorolt a sajtához. Most hát bátran utra kelt, s minthogy szikár és fűrgelábu volt, semmi fáradságot sem érzett. Az ut egy hegyen vitte keresztül, s midőn ennek ormára ért, egy hatalmas óriást látott ott ülni, a ki egész elégedetten nézett körül. A szabó hetykén hozzá ment, megszólította és mondá: „Jó napot, bajtárs, mit ülsz itt és mit nézed a nagy világot? én is éppen utban vagyok országot-világot próbálni. Van-e kedved velem jönni?“ Az óriás megvetőleg végignézett a szabón és mondá: „Te nyomoruságos ficzkó!“ — „No persze! — felelé a szabó, kigombolá kabátját és megmutatta az óriásnak az övet, — itt olvashatod, minő ember vagyok én.“ Az óriás olvasá: „hetet egy csapással“, — azt gondolta, hogy azok emberek voltak, a kiket a szabó agyonütött, s némi tiszteletet kezdett érezni a kis ficzkó iránt. Hanem előbb meg akarta vele próbálkozni, kezébe vett egy követ s összenyomta, hogy víz szivárgott belőle. „Ezt tedd meg, — szólta az óriás, — ha erős vagy.“ — „Egyéb semmi? — mondá a szabó, — hisz ez csak játék!“ — benyult zsebébe, kivette a puha sajtot s összenyomta, hogy leve csak úgy csurgott. „Ugye, — mondá, — ez egykissé jobban sikerült?“ Az óriás nem tudta, mit feleljen, hanem a kis emberkéről nem hitte el azt. Most az óriás fölvetett egy követ s oly magasra dobta, hogy szemekkel alig láthaták. „Nos, te inczifinczi, ezt tedd meg.“ — „Jól volt dobva, — mondá a szabó, — hanem a kőnek mégis le kellett esni a földre; én majd dobok egyet, az nem fog többé

leesni,“ benyult zsebébe, fogta a madarat és feldobta a levegőbe. A madár örvendve szabadságának, fölrepült magasra, magasra és nem is jött vissza. „Dobni jól tudsz, — mondá az óriás, — de most lássuk, képes vagy-e valamit emelni?“ Ezzel a szabót egy kivágott nagy tölgyfához vezette s mondá: „Ha elég erős vagy, segíts nekem ezt a fát az erdőből kivinni.“ — „Szivesen, felelé a kis ember, — vedd csak válladra a fatörzset, én majd az ágakat és a lombozatot viszem, ez mégis a nehezebb része.“ Az óriás vállára emelte a törzset, a szabó pedig felült egy ágra, s az óriásnak, ki nem nézhetett hátra, az egész fát és rajta a szabót is tova kellett cipelnie. Ez meg ott hátul nagyon jókedvű volt, még hozzá valami nótát is dudolt, mintha neki ez a fa-hordás csak gyerekjáték volna. Az óriás, miután a nehéz terhet egy jó darabon elcipelte, nem bírta tovább és kiáltá: „Vigyázz, le kell a fát ejtenem.“ A szabó fűrgén leugrott, két karjával megfogta a fát, mintha vitte volna, és így szólt az óriáshoz: „Olyan nagy kamasz vagy, s mégsem bírod elvinni a fát.“

Igy hát tovább mentek, s midőn egy cseresnyefához értek, az óriás megfogta a fa koronáját, hol a legszebb gyümölcs piroslott, lehajtotta, kezébe adta a szabónak és mondá, hogy egyék. Hanem a szabó sokkal gyengébb volt, hogysen a lehajtott fát meg bírta volna tartani, s midőn az óriás eleresztette, a fa ága visszapattant a magasba és a szabót is magával rántotta, úgy hogy az keresztülrepült rajta. „Mi ez? — kérde az óriás, — hát annyi erőd sincs, hogy e gyenge ágat meg bírnád tartani?“ — „Erőm van, — felelé a szabó, — azt gondolod, ez valami nagy feladat lenne annak, a ki hetet talált egy csapással? Átugrottam a fát, mert a vadászok ottlenn a bokrok közt lövöldöznek. Ugorj' utánam, ha bírsz.“ Az óriás megpróbálta, de nem bírta a fát keresztülugrani, hanem az ágak közt felakadt, — így hát a szabó ebben is tultett rajta.

Az óriás mondá: „Ha olyan hős vagy, jér velem a mi barlangunkba és hálj nálunk.“ A szabó ráállt és követte őt. Midőn a barlangba értek még több óriás is ült a tűznél, s mindegyik egy sült juhot tartott

kezében és evett. A szabó körülnézett és gondola: „Itt bizony sokkal tágasabb, mint műhelyemben.“ Az óriás egy ágyat mutatott neki és mondá, hogy feküdjék le és nyugodja ki magát. Hanem a szabónak az ágy igen nagy volt, azért nem feküdt bele, hanem meghuzta magát egy szögletben. Midőn éjfél lett és az óriás azt gondolta, hogy a szabó mélyen alszik, fölkel, fogott egy nehéz vasrudat és egy ütéssel összezúzta az ágyat; no most vége annak a szécskönek, — gondolá. Az óriások korahajnalban az erdőbe mentek s a szabóról egészen megfeledkeztek, hát egyszer csak eljök toppan, egész vígan és hetykén. Az óriások megijedtek, hogy mindnyájokat agyonveri, és — elszaladtak.

A hős szabó pedig tovább ment, mindig a hegyes orra után. Hosszu vándorlás után egy királyi palotához ért, s minthogy elvala fáradva, lefeküdt a pázsiton és elaludt. Mig ott feküdt, jöttek az emberek és össze-vissza nézegették őt s olvasák az övön: „hetet egy csapással.“ „Ah, — mondák, — mit akar itt béke idejében ez a nagy vitéz? Ez hatalmas ur lehet!“ Elmentek és jelentést tettek a királynak, mondván, hogy ha háboru törne ki, ez igen fontos és hasznos ember lenne, a kit semmi áron sem kellene elbocsátani. A királynak tetszett a tanács, s udvarmesterét azonnal a szabóhoz küldte, hogy, ha fölébred, fogadja fel hadiszolgálatba. Az udvarmester ott állt az alvó mellett és várakozott, míg nagyot nyujtózva szemeit felnyitá, aztán elöadta megbizását. „Éppen azért jöttem ide, — mondá a szabó, — s kész vagyok a király szolgálatába lépni.“ Így hát tiszteletteljesen fogadták és különlakást jelöltek ki számára.

Hanem a hadfiak görbe szemmel nézték a szabót s azt ohajtották, vajha ezer mért-földnyire lenne innét. „Mi lesz ennek a vége? — mondák egymás közt, — ha összeveszünk vele s ő közénk vág, minden csapásra heten esünk el. Így hát nem maradhatunk.“ El is mentek mind a királyhoz és elbocsáttatásukat kérték. „Mi nem maradhatunk oly erős ember mellett, a ki hetet ejt el egy csapással,“ — mondták. A király szomorú lett, hogy egy miatt valamennyi hű szolgáit el kell vesztenie, s azt

ohajttá, vajha soha se is látta volna őt, s örömet szabadult volna tőle. De nem merete őt elbocsátani, félvén, hogy egész népével agyonveri és elfoglalja a királyi trónt. Sokáig gondolkodott tehát, végre valami jutott eszébe. Elküldött a szabóhoz és azt üzené, hogy miután ő olyan nagy hős, tehát egy ajánlatot tesz neki. Egyik erdejében két óriás lakik, a kik rablással, gyilkolással és gyujtogatással nagy károkat okoztak; senki sem közeledhetik hozzájuk életveszély nélkül. Ha ő e két óriást legyőzi és megöli, feleségül neki adja egyetlen leányát, meg a fele-királyságát nász-ajándékkul; száz lovas is vigyen magával, a kik majd segítségére legyenek. „Ez éppen nekem való lenne, — gondolá a szabó, — szép királyleány és fele-királyság nem terem minden bokorban.“ „Oh igen, — adá válaszul, — az óriásokat majd megfékezem, s a száz lovasra nincs szükségem: a ki hetet talál egy csapással, annak nem kell félni kettőtől.“

A szabó tehát elindult és a száz lovas követte. Midőn az erdő széléhez érkezett, kísérőihez így szólott: „Maradjatok csak itt, én majd magam végzek az óriásokkal.“ Aztán beugrott az erdőbe és nézett jobbra-balra. Nemsokára megpillantá a két óriást; ezek egy fa alatt feküdtek és aludtak, s úgy hortyogtak, hogy az ágak csak úgy hajlongtak ide-oda. A szabó nem volt rest, mind a két zsebét telerakta kövekkel, és felmászott a fára; aztán egy kinyuló ágra kúszott, s éppen az alvók fölött leült. Most köveket kezdett dobálni az egyik óriás mellére, mig végre ez fölébredt s haragosan oldalba lökte társát, mondván: „Ej, miért ütsz engem?“ — „Álmodol, — viszonzá a másik, — én nem ütlek.“ — Megint lefeküdtek, hogy aludjanak; ekkor a szabó a másikra dobott le egy követ. „Mi ez? — kiáltott fel az óriás, — miért dobtál meg?“ — „Álmodol, — felelé az első, — én nem dobtalak meg.“ Egy ideig zsörtölődtek, de mivel fáradtak valának, megint lefeküdtek. A szabó most újra kezdé, s a legnagyobb követ egész erejéből az első óriás mellére dobta. „Ez már mégis sok!“ — kiáltá eszeveszetten, felugrott és társára rohant; ez hasonló aprópénzzel fizetett neki, s most oly dühbe jöttek, hogy fákat téptek ki, úgy ütötték-verték egymást, s nem is hagyták

abba, mignem végre mind a ketten halva kerültek el a földön. A hős szabó most leugrott. „Csak az a szerencse, — mondá, — hogy nem szakították ki azt a fát, a melyiken ültem, különben egy másikra kellett volna ugranom, mint egymókusnak; no de mi könnyü lábúak vagyunk!“ kirántotta kardját s mind a kettőnek össze-vissza vagdosta a mellét, aztán kiment a lovasokhoz és mondá: „Mind a kettőt kivégeztem; kemény munka volt, az igaz, s ökfákat téptek ki, úgy védték magukat, de mit használ mindez, ha egy olyan jön, mint én, a ki hetet ejt egy csapással!“ „Nem sebesültél meg?“ — kérdezték a lovasok, „No bizony! — felelé a szabó, — hajam szála sem görbült meg!“ A lovasok nem akartak neki hinni, s az erdőbe lovagoltak; hát csakugyan ott találták az óriásokat vérben uszva, s köröskörül ott feküdtek a kitépott fák.

A szabó most követelte az ígért jutalmat a királytól, ez azonban megbánta ígéretét s újra gondolkodni kezdett, mi módon rázhatná le nyakáról ezt a rettenetes hőst. „Mielőtt leányomat és fele-királyságomat neked adnám, — mondá, — még egy hőstettet kell végrehajtanod. Az erdőben futkos egy egyszarvu, mely nagy pusztításokat tesz, először azt el kell fognod.“ — „Egy egyszarvutól mégkevésbé félek, mint két óriástól; hetet egy csapással, úgy szoktam én!“ Fogott egy kötelet és egy fejszét s elment az erdőbe, s azoknak, a kik melléje lettek rendelve, megint megparancsolá, hogy az erdő szélén várakozzanak. Nem kellett sokáig keresnie, az egyszarvu csakhamar előugratott és egyenest neki a szabónak, hogy felnyársalja. „No, no, — mondá ez, — az nem megy olyan gyorsan,“ — megállt és bevárta, míg az állat egészen közel ért, akkor hirtelen félreugrott egy fa mögé, és az egyszarvu neki rohant a fának s szarvát annyira belefurta a fatörzsbe, hogy nem bírta kihuzni, így hát fogva volt. „Megfogtam a madarkát,“ mondá a szabó, kilépett a fa mögül, a kötelet az egyszarvu nyakába vetette, fejszével kiverte szarvát a fából, és a király elé vezette.

De a király még most sem akarta neki megadni az ígért jutalmat, hanem azt kívánta a szabótól, hogy a lakodalom előtt még fogja el azt a vadkant, mely az erdő-

ben nagy károkat okoz; a vadászok majd segítségére lesznek. „Szivesen, — mondá a szabó, — az csak gyermekjáték.“ A vadászokat elvitte magával, de ezeket is az erdő szélén hagyta, s ők azt bizony nem bánták, mert a vadkan már többször megszalasztotta őket, úgy hogy nem igen vala kedvök utána leskelődni. A vadkan, a mint a szabót megpillantá, tajtékzó szájjal és agyrait csattogtatva feléje rohant, hogy a földre döntse, a könnyülábu hős azonban egy közel levő kápolnába ugrott, s egy másik ugrással már fön termett az ablakban, onnan pedig ki. A vadkan utána futott, hanem ő kívül egyet ugrott, s a kápolna ajtaját a vadkanra csukta; így hát a dühös állat fogva volt, mely sokkal ügyetlenebb vala, semhogy az ablakon ki tudott volna ugorni. A szabó előhitta a vadászokat, hadd lássák saját szemekkel a foglyot; a hős pedig a királyhoz ment, a ki most — akarva nem-akarva — kénytelen volt szavát beváltani s leányát és felekirályságát neki átadni. Ha tudta volna, hogy nem harczi, hanem egy szabó áll előtte, még jobban szívére vette volna a dolgot. A menyekzöt tehát nagy pompával megtartották, s a szabóból király lett.

Egy idő mulva a fiatal királyné hallá éjjel, a mint férje így beszélt álmában: „Te kölyök, varrd meg az ujjast és foltozd meg a nadrágot, avagy nyakad közé húzok a röffel.“ Ekkor észrevette, minő fán termett az ifju ur, s másnap reggel elpanaszlá búját-baját atyjának, kérvén őt, hogy szabadítsa meg ezen embertől, a ki nem egyéb, mint szabó. A király vigasztalá leányát és mondá: „Jövő éjjel hagyd nyitva hálószobádat, szolgálaim kívül fognak állni, s ha ő elaludt, bemennek, megkötözik és egy hajóra viszik, mely aztán messzire elszállítja.“ Az asszony ebbe belenyugodott, de a király fegyverhordója, ki mindent hallott, a fiatal ur részére meg vala nyerve s az egész tervet felfödözte neki. „No, majd teszék róla,“ — mondá a szabó. Este a rendes időben lefeküdt, nejével együtt; midőn ez utóbbi azt hitte, hogy férje elaludt, föl-kelt, kinyitotta az ajtót és megint lefeküdt. A szabó, ki csak úgy tette magát, mintha aludnék, most hangosan kezdett kiáltani: „Te kölyök, varrd meg az ujjast és foltozd

meg a nadrágot, avagy nyakad közé húzok a röffel! Hetet találtam egy csapással, megöltem két óriást, elvezettem egy egyszarvut, és elfogtam egy vadkant, — és most azoktól félnék, a kik az ajtó előtt állnak! Midőn amazok a szabót így hallák beszélni, nagy félelem fogta el őket, s nyakra-főre elfutottak, mintha boszorkányok kergetnék, és többé senki sem mert ellene valamit forralni.

Igy hát a szabóból mégis király lett s az is maradt.

Történeti karezzolatok.

I. Napoleon, francia császár.

A szerencsétlen orosz hadjárat után Napoleon császár személyesen akarta kipuhatólni a nép érzelmeit; a miért is föltette magában, hogy ismeretlenül bejárván Párisnak valamennyi külvárosát, érintkezni fog a néppel, s így szelleméről s nézeteiről magának leghívebb tudomást szerez.

Egy nap tehát segédtisztjei egyikének kíséretében bérkocsiba ülván, kiviteté magát valamelyik külvárosba; itt a bastille-téren leszáll a kocsiról s a charonne nevű utczába vevén utját, midőn ennek végéhez ért, egy ideig megáll egy akkoron épült nagy ház előtt s nézte az ott dolgozó kőműveseket; mire ezek közül valamelyik előtte rögtön s mintegy megijedve szoborként megáll.

— Rám ismersz? — kérdi Napoleon a kőművest.

— Oh császár! rá bizony, most és mindenkor, — válaszol egy kis zavarodással a kőműves, és katonai állásba tevén magát, jobb kezét üdvözlőleg homlokához emeli, baljából pedig dolgozószerszámát csendesesen földre esusztatja.

— Én is rád ismerek — mond Napoleon — a te neved Boivin Gergely, káplár voltál a második gyalog vadásztör-ezredben, két sebet kaptál Eszlingen mellett. Ezredesed ajánlatára renddel díszítettelek fel, s utóbb a rokkantak házába leendő fölvételekre megadtam az engedélyt . . . Hogy van az, hogy ma itt látlak?

Gergely mozdulatlanul, feszesen állott

a császár előtt, a nélkül, hogy csak egy árva szócskát is mondott volna.

— Téged elkergettek, ugy-e? s mit véttél? — kérdi Napoleon.

Gergely erre is mélyen hallgat s lesüti szemeit.

— Nem emlékszel rá? . . . No tehát megmondom neked én. Tudod, hogy jó emlékezetem van. Te egynap, miután bolondságot követtél el, ostobaságokat beszéltél.

— Oh császár! — szakítá félbe élénken a császár beszédjét Gergely, és büszkén emelt fövel mondja: Nem voltak azok ostobaságok, a miket akkor mondtam, jól tudja azt felséged.

— Hogyhogy, — mond Napoleon, — hát nem te voltál az, a ki eszeveszetten felkiáltott: „éljen a köztársaság!“ miután néhány semmirekellő pajtásoddal jól leittad magad. Bizony nagyon is illik hozzád neved, Boivin (bort igyál).

— Bocsánat, császár! eszembe jutott, hogy kilenczvenháromban önkénytes voltam, s így miután az este a kelleténél többecsét töltöttem a garatra, a rákövetkező reggel felkiáltottam . . .

— Éljen a köztársaság! ezt kiáltottad, — mond Napoleon. — Na és mit jelent ez a te köztársaságod? . . . hát nem bolondot mondtál? Elkergettek téged és ez helyesen történt; csak úgy bántak veled, a mint megérdemletted.

— Ezt nem tagadom, legkegyelmesebb császár! — válaszolá Gergely, — mégis elismerendi felséged, hogy ha valaki úgy szereti felségedet, mint én, ha az ellenséggel megütközött, mint én, és felesége van és gyermekei, mint nekem, ha mondom, ilyen embert azért, hogy egy pohár borral többet hajtott fel, semhogy kellett volna, ebrudon kivetnek a világba s kenyér nélkül sinlődni hagynak, — ez mégis kemény bánásmód.

Ezeket mondván a kőműves elérzékenyült. Napoleon szintén meg volt hatva és így szóla: — Hogyhogy, gyermekeid vannak, ez már más; miért nem tudatták azt mindjárt velem? Hány éves legnagyobb fiad?

— Nekem két legnagyobb fiam van, azok ikrek, s mind a kettő jövő évben már

benne lesz az összeirottak jegyzékében, — válaszolá Gergely.

— Jól van — mondja a császár, s kérdi: — hát a keresztel, a melyet kaptál, mit csináltál?

— A keresztet, — válaszol Gergely mellénye alól egy szinevesztett szalagdara- bot kihuzván, és erre tenyerével ráütvén, — a keresztet most nincs jelen, sürgős tartozások és Gergelyné asszonyom beteg- sége következtében; de a mi a szalagot illeti, az ime! itt van, ugyanaz, a melyet nekem ezredesem a parádén átadott; csak- hogy már most leszolgálván idejét, oly állapotban van, mely egy ujnak megvételet kívánja.

Napoleon meglepéssel nézte Ger- gelyt, s utóbb segédtszje erszényéből ki- vevén tizenöt darab aranyat, ezeket oda- nyujtá a kömivesnek, ezen szavakkal:

— Nesze valami, hogy a keresztet meg- újításával járó költségedet kifizethessed, a mely azonban, a mint gyanítom, nem időz az ékszer-árus boltjában; és hogy pajtásaid- dal egészségemre egyet ihass, de mértékle- tesen! hallod-e? — És aztán, ha netán ismét valamit felkiáltani kedved kerekednék, ezt kiáltsad: „Éljen Franciaország!” ez visz- hangra fog találni és senkitől rossz néven nem vétetni. Egyébiránt jöjj el holnap a Tuileriákba, s kérdezősködjél a szolgál- tevő segédtsz után; a kapusnak mondjad, hogy én rendelvek be hozzám, és az majd szabadon ereszt be téged. Isten veled! csak maradj itt álva, nem akarom, hogy itteni társaid megtudják, hogy ki vagyok. Másnap már megkapta Boivin Gergely a parancsot, melynélfogva ismét felvétele a rokkantak házába megrendeltetett.

Napoleon császár a jénai ütközet előtti éjjel szemügyre vevén katonáinak fekta- nyáit, megpillant egy fiatal granátost, a ki tüzrakás közelében egy fél pörkölt bur- gonyát tartva kezében, elaludt. Napoleon megáll, mondván: „Szegény fiu! evésköz- ben meglepte az álom; nyolcz nap óta egyedüli tápláléka a burgonya! de ugy látszik, jó az illata s étvágyat gerjesztő;“ — s ezeket mondva, kardja hegyével kikap a tűzből egy burgonyát s kezd enni. Ez-

alatt felébred a katona. Az álomtól még el fogult szemmel látja, miként egy hivatlan a vacsoráját fogyasztja s felkiált:

— Ki engedelméből fogyasztod burgo- nyámat?

— Éhezem, pajtás, — válaszol Napo- leon; — már csak megengeded, hogy még egyet ehessem.

— No ha éhen vagy, megjárja, de aztán utczu takarodj! — mondja a granátos; de miután Napoleon, daczára ezen határozott utasításnak, újra készült egy burgonyát felkapni, felugrik boszusan a granátos fek- téből, nyakon fogja a császárt s derekasan megrázza, de e pillanatban ráismervén, fel kiált:

— Császárom, legkegyelmesb császár- om! lövessen föbe, felségsértő vagyok, ha- lált kérek!

— Légy nyugodt! ne keltsd fel pajtá- sidat, nem haragszom rád.

Csak nagynehezen sikerült Napoleon- nak a granátost lecsendesíteni, a ki fáj- dalom- s búteljesen hamarjában a burgo- nyát mind kikaparta a tűzből s bánatos felkiáltások közt oda nyujtá a császárnak.

— Fogsz már egyszer hallgatni? — mondá ez, — iszen nem haragszom rád; derekasan viseld magad, s a köztünk tör- téntet el ne beszéld senkinek.

Erre távozott a császár, folytatandó a szemle-járatot.

Azon időben, melyben Napoleon magá- ban már elhatározá azt, miszerint hadsere- geit Oroszország ellen indítandja, történt, hogy valamely nap a császár reggelijéhez megbizottjai közül többen jelentek meg. Társalgás közben a leendő hadjárat mi- kénti elrendezéséről, és azon politikai in- tézkedésekről is tartózkodás nélkül nyilat- kozott, melyeket ő a békének állandó fenntartására életbe léptetni szándékozik. A társalgás mindig élénkebbé vált, s így a császár még olyatén gondolatait is ki- mondá, a melyeket különben nem szokott senkivel közölni. E vagy ama királynak — itt őket megnevezé — helyéről el kell pusztulnia, mert ott meg nem hagyhatjuk; de még ennek és annak is; — mely nyi- latkozatokból kitünt, hogy Napoleon vala-

mennyi európai országok átalakítását és új uralkodó családok megalapítását tűzte ki működéseinek czéljául.

Mária Luiza császárné is jelen levén, a feljebb említett nyilatkozatokat feszült figyelemmel hallgatta, és utóbb könyekre fakadt. Alig hogy észreveszi Napoleon, oda siet a császárné mellé, és a leggyengédebb szeretetet kifejező szavakkal kéré: legyen egészen nyugodt, hogy nem édesatyja az, kinek valamitől tartania kellene, és hogy azon fejedelmek, kiknek elmellőzéséről szó volt, Ausztriával semmi barátságos összeköttetésben nincsenek, sőt olyanok, a kik Ausztria kárán gazdagodtak meg.

Erre a császárné erőt vévén felindult kedélyén, szilárd hangon válaszolá:

— Nem édes atyám az, a ki miatt rettegek, mert nagyon is jól ismerem derék földi-imet; csak még egyszer támadja meg ön Ausztriát, s majd tapasztalni fogja, milyen elszántsággal védelmezendi az osztrák nép atyámat; egy új háboru a kétségbeesés harca lesz; e tekintetben nincsen semmi aggodalmam; de ön, ön egyedül az, a ki aggasztó gondolatokat kelt keblemben, a melyek könyekre fakasztanak. Azon rendszer mellett vesztének meggy elébe, és ártatlan fia fog lakolni azért.

Napoleon fölötte megilletődve, rögtön más fordulatot kívánt adni a komoly beszélgetésnek, s mintegy tréfálózva felkiált:

— Mit hallok? Jó Luizám politikával foglalkozik? Azt már tudtam, hogy a neufchateli herczeg által ütközeteinket magának feljegyeztette és megmagyaráztatta; ma új fölfedezést tettem.

Mégis jónak találta Napoleon megbizottaitól legott elbucsuzni.

Vonatkozólag I. Napoleonnak kitünő emlékező-tehetségére, többi közt a következő esetet említi fel Talleyrand volt-miniszter.

Néhány nappal a francia hadseregnek a tenger mellékről a Rajna folyó felé történt elvonulása után (1805-ik évben), midőn Napoleon Boulogneból Párisba visszautazott, útközben egy csapat gyalogkatonasággal találkozott, mely esetlegesen ezredétől elmaradván, annak nyomát nem tudta fel-

találni. A császár kérdezte az ezred számát, s ezt megtudván, legott megemlékezett az irányról, melyen az ezrednek az elébe szabott uti rend szerint indulnia kellett; kiszámítá a távolságot, melyet az ezrednek megindulása napjától eddig már áthaladnia kellett, s egész határozottsággal elmondá a csapatnak: melyik állomáson találandja ezen meg ezen nap az ezredet, melyhez az tartozik. Talleyrand kíváncsiságból utóbb tudakozódott, vajjon a császár csakugyan jól emlékezett-e? és meggyőződött, hogy Napoleon számítása a legpontosabb volt. Csekélységnek látszik ugyan ez eset, de ez s az ilyenhez hasonló számtalan események együtt véve, vonatkozólag a császár rendkívüli emlékező-tehetségére, annak csodaszzerű tekintélyt szereztek katonáinál, a kik — és talán nem alaptalanul — úgy okoskodtak: hogy olyan férfi figyelmét, a ki induló számtalan ezredeinek még naponkinti állomásait is ily pontosan tudja, mi sem kerülheti el.

Wittenberg városán keresztül lovagolván Napoleon, ugyanakkor egyszerre rettenetes jégeső viharzott alá. Napoleon kénytelen volt lováról leszállani s kíséreléssel együtt a közel eső házak egyikében menedéket keresni. Azt gondolván, hogy ott ki sem ismeri, nem vevé észre, hogy a szobában, melybe lépett, két nő volt jelen, a kik a császár jelenléte által meg voltak lepve s a kik egyébiránt tiszteletteljesen keltek fel ülésökből s állva maradtak. Savary nevű tábornok, a ki németül értett, hallá, midőn a nők egyike ezt mondá: „Istenem, ez a császár!” Megsugta ezt Napoleonnak a tábornok, s az előbbi a nők felé fordulván, kérdi tőlük: „Önök ismernek engem?” „Ugy van, felséged!” felelé az egyik. „Felséged mit sem változott, azonnal felismerem, valamint Berthier és Savary tábornok urakat is.” „S ezelőtt hol látott ön engem?” kérdi Napoleon. „Egyiptomban, felséges uram!” válaszolá a nő. Az utóbb folytatott beszélgetésből kiderült, hogy ezen fiatal nő, a ki Wittenbergben megtelepedett, özvegye volt egy francia ezredesnek, a ki az abukiri csatában veszté életét, hogy ez özvegy mindedig semmi nyugpénzzel nem

volt látva, s egy fiu nevelésével terhelve, kényszerítve volt azon házban, melyben most a császárral találkozott, a háztulajdonosnő gyermekei nevelését díj mellett elvállalni.

E találkozás után a császár 1200 franknyi nyugpénzzel vigasztalá meg az özvegyet, oly megjegyzéssel, hogy annak élvezete örökségképen az özvegy fiára is kiterjesztendő, s a pénz kifizetése még a találkozás napja estéjén megrendeltetett.

Figyelmeztetés.

A „Kis Vasárnapi Ujság“ azon előfizetői, kiknek előfizetése folyó szeptember hó 30-án lejárt, fölkéretnek, hogy a jövő október deczemberi évnegyedre az előfizetési pénzt, 1 frt 50 krt mielőbb beküldeni sziveskedjenek, miszerint a lap szétküldése fennakadást ne szenvedjen.

Budapest, szept. 16. 1874.

A „Kis Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatala.

(Egyetem-utca 4. sz.)

Talányok.

1)

K. L.-tól.

Vagy kis forrás egyik ága,
Mely a vidéket átjárja,
Avagy pedig jelentése
Vágyaid teljeseése.

B-vel az az érteménye,
Melyet a fáradság nyere.

D-vel pedig oly fuvallat,
Mely fonnyasztja a lombokat.

K-val, esdő szokása ez,
Hogy valamit nyerjen, így tesz.

M-mel pedig azt jelenti,
Hogy kell valamit felosztani.

T-vel bizonyos nagyobb rész,
Mely rendesen nagy helyről néz.

V-vel pedig az életed
Ez tartja fön csak tebenned.

Végül azt is hozzá teszem,
Hogy az alapszó csak két
Betűt s egy szótagot teszen.

2)

Varga Józseftől.

3. 4. 2. 1. Vörösmarty szülőhelye.
10. 7. 8. 9. 10. Viz által forog kereke.
5. 6. 7. 8. Két világrész közt ez egy hegy.
8. 7. 1. 9. 10. 7. A jó barát ide elmegy.
1. 2. 10. Ellen taborát vizsgálja.
6. 2. 10. Gyermekek ne beszélj róla.
7. 10. 5. 6. Ázsiának folyóvize.
3. 4. 5. 8. A félénkségnek jelképe.
1—10. Hajdan ezáltal nyomatánk,
Szenvedt alatta szép hazánk.

Kerekes Ernőtől.

3) P ö ö ö | 4) ü ü ü
I ty ö ö ö ö e T ü ü ü ü ör
ö ö ö ö
ö ö ö

5)

Kerekes Bélától.

1. 2. 3. 4. 5. Teremtő az alkotója,
Ember, állat a lakója.
3. 6. Huzás-, szántásra használják,
Szénával és zabbal tartják.
1. 4. 5. Egyik folyója kedves honunknak,
Hajjai a Dunába omolnak.
7. 6. A hegyekben találják,
Ételekbe használják.
1—7. Neve Aradmegyében egy kis városnak,
Hol nem kis vesztesége volt a magyarnak.

Szótagrejtvény.

Bertalan Gyöngyikétől.

Eb- ró- ko- czéh- ól- e- ni- fe- la- per- na- e- zsa-
resz- ráll- nyó- za- te- jes- dan- arc.

1. Hires olasz költő.
2. Város Magyarországon.
3. Farsangi mulatságoknál használják.
4. Tenger fenekén található.
5. Csak hegyes vidékeken diszlik.
6. Hűséges házi állat.
7. Illatos virág.
8. Eső ellen menekvőhely.
9. Női név.
10. Iparos egyesület, mely nem rég töröltetett el.
11. Feladványunk hőse e megyében született.

A kezdő-betűk felülről lefelé adják nevét egy nagy férfunak; — alulról felfelé pedig a végbetűk — ezen férfunak általánosan használt jellemzését.

Megfejtési határidő: október hó 25-dike.

TARTALOM.

Két testvér. — Szózat. — A becsület. — Az ibolyák.
— Gyermekek-dalok. — Smid Kristóf meséiből. — Az új
Themse-alagut Londonban. (Két képpel.) — A hős szabó.
— Történeti karezetek. — Figyelmeztetés. — Talányok.
— Szótagrejtvény.

Felelős szerkesztő: K.-Beniczky Irma.

Kiadja és nyomatja: Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda. Budapesten (egyetem-utca 4. sz.)